

Kirsi Poutanen Kuulin Kui Helizi Fado

Lissabonin fadokujilta
Karjalan laulumaille

From the Fado Alleys of Lisbon
to the Karelian Songlands

ESA HELASVUO
CARLOS MANUEL PROENÇA
LUÍS GUERREIRO
JUHA LANU
JUHA TIKKA
DANIEL PINTO

SAIN ENSITUNTUMAN kiehtovaan fadomusiikkiin Lissabonissa 90-luvun alussa. Fado portugalilaisuusikoinen tuli elämäni uudestaan yhteistyön merkeissä vuonna 2010. Kolme vuotta myöhemmin ilmestyi Portugalissa äänitetty suomenkielinen fado-albumini *Amália Tribute* (ALBA Records/Rocket records). Äänite sai Suomessa Etno Emma -ehdokkuuden sekä Portugalissa Prémio do Amália palkinto -ehdokkuuden. Uudella albumillani *Kuulin Kui Helizi Fado* Portugalin fadon *saudade* saa rinnalleen suomalaisen melankolian sekä *kaihon* Karjalan runonlaulumailta. Karjalaistaustani on johdattanut minut etsimään yhtymäkohtia näille kulttuurisille käsitteille ja löytämään niille toisiaan ruokkivan musiikillisen muodon.

Tälle äänitteelle on osin tarkoituksella, osin intuitiivisesti valikoitunut tekstejä, joiden teemat kertovat ihmisen osasta kaaoksen ja muutosten keskellä. Miltä tuntuu, kun yhteisö hylkii tai kansat joutuvat jättämään synnyinsijansa sodan, sorron ja tuhon vuoksi. Kun surujen ja kuolemien keskeltä nousee rakkaus, lohdutus ja väkevä halu jatkaa matkaa, halu elää ja synnyttää uutta.

Lämpimästi kiitän säveltäjä **Esa Helasvuota** monen vuoden hedelmällisestä yhteistyöstämme ja tämän uniikin, Portugalin fadon ja uutta Esan säveltämää suomalaista sävelkieltä, yhdistävän albumin synnystä.

Kiitokset myös portugalilaisille muusikkoystävilleni **Carlos Manuel Proença**lle, **Luís Guerreiro**lle ja **Daniel Pintolle**, äänittäjä **Nuno Simões**ille sekä ääni-insinööri **António Pinheiro da Silvalle** ikimuistoisista äänityshetkistä Portugalissa keväällä 2024.

Kiitos myös suomalaismuusikoille **Juha Lanulle** ja **Juha Tikalle** hienosta ja intensiivisestä tunnelmasta harjoituksissa sekä studiossa kesällä 2025, lämmin kiitos myös äänittäjä **Jyrki Speedy Saariselle**.

Lämpimät kiitokset myös kääntäjä **Tarja Härköse**lle hänen oivaltavista fadokäännöksistään.

Rakkaat kiitokseni rakkaille, lahjakkaille läheisilleni, ystäväilleni sekä yhteistyökumppaneilleni, jotka ovat antaneet taitonsa ja kykynsä käyttööni sekä tukeneet minua tämän albumin synnytystalkoissa.

Omistan tämän albumin ihanalle pojalleni Valentinille.

KIRSI POUTANEN

Carlos Manuel Proença:

”Eu adoro a sua alma tão musical e tão especial,
que me inspira sempre, tanto.”

“Rakastan sieluasi, niin musikaalista ja erityistä;
se inspiroi minua aina. “

“ I love your soul, so musical and special;
it always inspires me. “

I FIRST GOT A TASTE of the fascinating fado music in Lisbon in the early 90s. Fado and its Portuguese musicians came into my life again through collaboration in 2010. Three years later, my Finnish-language fado album *Amália Tribute* (ALBA Records/ Rocket records), recorded in Portugal, was released. The recording received an Etno Emma nomination in Finland and a Prémio do Amália award nomination in Portugal.

On my new album *Kuulin kui Helizi fado*, the *saudade* of Portuguese fado is combined with Finnish melancholy and *longing* from the Karelian runic songlands. My Karelian background has led me to look for commonalities between these cultural concepts and to find a musical form where they feed into each other.

For this recording, texts have been selected partly intentionally, partly intuitively, whose themes tell of the human experience in the midst of chaos and change. How does it feel when a community rejects or peoples are forced to leave their birthplace due to war, oppression and destruction. When, amidst sorrow and death, love, consolation and a strong desire to continue the journey arise,

the desire to live and create something new.

I warmly thank composer **Esa Helasvuo** for our many years of fruitful collaboration and the creation of this unique album that combines Portuguese fado and the new Finnish musical language composed by Esa.

Thanks also to my Portuguese musician friends **Carlos Manuel Proença**, **Luís Guerreiro** and **Daniel Pinto**, to the recorder **Nuno Simões** and to the sound engineer **António Pinheiro da Silva** for the unforgettable recording moments in Portugal in spring 2024. Thanks also to the Finnish musicians **Juha Lanu** and **Juha Tikka** for the great and intense atmosphere during rehearsals and in the studio in summer 2025, and a warm thank you to the recorder **Jyrki Speedy Saarinen**.

Warm thanks also to the translator **Tarja Härkönen** for her insightful fado translations.

My dearest thanks to my dear, talented loved ones, friends and collaborators, who have given me their skills and talents and supported me in the birth of this album.

I dedicate this album to my wonderful son Valentin.

KIRSI POUTANEN

[1] HÁ UMA MÚSICA DO POVO

(On pieni laulu tuolla jossain, Fernando Pessoa-Mario Pacheco, suom. Tarja Härkönen)

Há uma música do povo
Nem sei dizer se é um fado
Que ouvindo há um ritmo novo
No ser que tenho guardado

Ouvindo-a sou quem seria
Se desejar fosse ser
é uma simples melodia
Das que se aprendem a viver

Mas é tão consoladora
A vaga e triste canção
Que a minha alma já não chora
Nem eu tenho coração

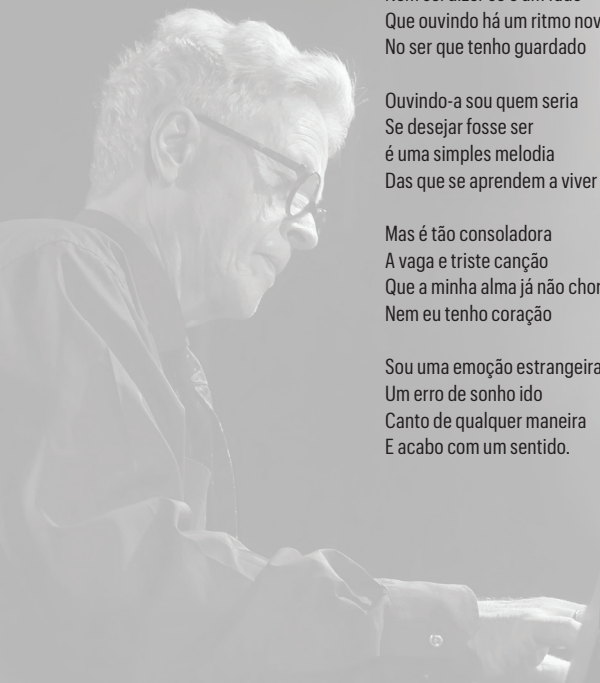
Sou uma emoção estrangeira
Um erro de sonho ido
Canto de qualquer maneira
E acabo com um sentido.

On pieni laulu tuolla jossain
Fadoko lie, voi hyvin olla
Käy silloin jokin olennessain
uudella jo poljennolla

Kun kuulen sen, oon ken oisin,
kyllin jos ois toivo vain,
Mut sävelmä tuo pienoisin
on meistä täällä rinnakkain

Niin murhe lohduksi vaihtuu,
tuo kaihon virsi kun soi,
Ja sielustani suru haihtuu
Sydän lentoon nousta voi

Ja jokin liikahtaa syövereistä,
kun haaveille ei piilo riitä,
Laulan viimeinkin ja meistä,
ja uusi tunne itää jo siitä.

[2] REPPURIN LAULU

(Larin Kyösti-Oskar Merikanto)

Luadogan meren randamil
mie ylenin, briha nuori.
Siel mie paimoi laului lauloin,
miun muamo miero suori.
Karjalan mail kuldakägözet kukkuu,
monazerj yözes se loistuaa.
Balalaikka se illoi tantšuloih
kutsuu, kannel kaihoi toistuaa.

Siel on kaunis kandajain,
siel milma mielitietty,
mutšoin muamon kainalost
on kegritanšuloih vietty.
Karjalan mail kuldakägözet
kukkuu...

Gulaitšin mie kumaras,
ah, mieras kuljin kauvan.
Omah pihoh mie vuoan tahon,
vieras on mieron sauva
Karjalan mail kuldakägözet
kukkuu...

[3] KUN KATSON TEITÄ

(O gente da minha terra, Tiago Machado -
Amália Rodrigues, suom. Tarja Härkönen)

On mun ja teidän tämä fado,
se toisiimme meidät näyttää,
siksi en juurinein kaadu,
en laulun lunnaista mä piittaa.

Aina kun tummuvin kielin
kitara kantaa lauluain,
helkytän auvoisin mielin
itkuraidat kunnallain.

Kun siinä nyt katson teitä,
niin mulle viimein valkenee,
murheen mä sieluissain kannan,
muhun teistä se väreilee.

Jos katseen siirtää näin voisi
kunnaiden taakse, muille main,
mut soitto kaihotta jos soisi,
syän märkänis laulaissain.

[4] PRIMAVERA

(Kevät, Manuel de Andrade- Pedro Rodrigues,
suom. Tarja Härkönen)

Todo amor que nos prendera,
como se fora de sera, se quebrava e desfazia.
Ai funesta primavera, quem me dera,
quem nos dera, ter morrido nesse dia.

Rakkauteen niin luotin kerran,
meihin vain vuosien verran,
vaan se häipyi mustaan häivään.
Niin mä tahdoin rauhaan Herran,
kun en kerran häivän verran
nähtnyt meidän huomispäivään.

On tyhjä tie kivikkaisin,
kun soi kevät kaihoisin,
niin mä itkin yksinäin.
Kun edes unohtaa nyt voisin,
miten sua mä jumaloisin
jos käydä voisi taaksepäin.

Todo o amor que nos prendera,
se quebrara e desfizera,
em pavor se convertia.
Ninguém fale em primavera,
quem me dera, quem nos dera,
ter morrido nesse dia.

[5] BAIJU LASDA

(Trad. Suojärvi - Esa Helasvuo)

Baiju lasda, baiju piendä,
baiju pikoi, pikkaraista,
liili lastani, liili piendä,
liilibo piendä linduistani,
luuli luuli lapsuttani,
luuli armahaistani.
Liilibo liili linduistani,
liilibo linnunpoigaistani

Luulin lastani, luulin piendä,
luulin kullankanaistani
baijin armasta, baijin piendä,
baijin armasta linduistani
hüssan lastani, hüssan piendä,
hüssan muamon linduoda
Liilin lasta, liilin piendä
liilin muamon silmäistä.

Itsebo linnun liikutan,
itsebo kanan katselen,
itsebo kullan baijitan,
da itsebo silmän luulitan.

[6] KANSA, KÄYT PYYKILLE RANTAAN

(Povo que lavas no rio, Joaquim Campos - Pedro Homem de Mello, suom.Tarja Härkönen)

Kansa, käyt pyykille rantaan, ja arkkuun
itse naulaamaasi sä kerran mut peittelet.
Vaikka joku voi puolellas olla, pois joudut
antamaan maasi, mutta elämääsi et!

Istuin sun kanssasi illan, malja ilmaan
loi kuin sillan, kun kiersi se kämmenet.

Se oli viini aromikkain, aina teit juomat
ainein rikkain, mutta elämääsi et.

Sain vuoteessa huoneeni
halvan mä maata tuoksussa malvan,
vaan uniini vein mä miettehet.
Kansa, oot mun leipä ja viini,
nostit mut korkeuksiini,
mutta elämääsi et!

Povo que lavas no rio,
que talhas com teu machado
as tábuas do meu caixão.
Há-de haver quem te defenda,
quem compre o teu sagrado,
mas a tua vida não.

[7] ON SUURI SUN RANTAS AUTIUS

(V.A. Koskenniemi - trad.,
mukaillen käänt. port. Kirsi Poutanen)

Quão grande e deserta a praia é,
sinto falta do vazio daquela praia,
o passáro lamenta sua tristeza
a noite nos juncos da praia.

Alquem solitárdio, perdido,
quem lamenta sua frio, muito frio.
Que está perdido, procurando,
mas não encontra sua mãe.

On suuri sun rantas autius,
sitä sentään ikävöin.
Miten villisorsan valitus
soi kaislikossa öin.

[8] SURU

(Vernu - Timo Ruottinen)

Sumu suureni, pimeys peitti,
sulki sisäänsä päiväsi työn
Sinut saartaa unien seitti, nuku,
rakkaani, varjoissa yön
Sinut kannetaan kaukaisiin kyliin,
missä virtaa muistojes vuo
Viedään suurten soittojen syliin
ja oudon onnesi luo
Minä autio merenranta,
yksinäisen linnun nään
Kumman kuumana väreilee santa,
sitä kutsuen lepäämään.

Kätken kasvosi käsiini, kulta,
ja sun viereesi varjoihin käyn,
Minun tumman tuskani tulta vain
on lämpö sun unies näyn,
Tuuli tummenee, autius astuu,
kaste kätkeytyy kaislikoon,
Siipes, lintuni, suruun jos kastuu,
rauha ruskaisten rantojes oon,
Minä vain, yön hiljaisuus tässä,
viivyn untesi pimeässä,
Unes lammella sakeasti
usva vaeltaa aamuun asti.

[9] ARMOTTOMAN OSA

(Kanteletar - Esa Helasvuo)

Alahan on allin mieli
uiessa vilua vettä,
Alempana armottoman
käyessä kylän katua

Vilu on vatsa varpusella
jääoksalla istuessa,
vatsani minun vilumpi
astuessani ahoja

Syän kylmä kyyhkysellä
syöessä kylän kekoa,
Kylmemp on minun
sitäi jäävesiä juoessani

Vilu on vatsa varpusella
jääoksalla istuessa,
vatsani minun vilumpi
astuessani ahoja.

Esa Helasvuo:

”Kirsi on poiminut karjalaissyntyisiä tekstejä kuin metsän marjoja. Niitä olen makustellut ja lopulta loihittin ne laulujen muotoon, ns. karjala-fadoiksi. Nämä sävellykset ovat syntyneet pitkäkestoisen yhteistyön tuloksena Kirsin kanssa.”

“Kirsi has picked Karelian texts like berries from the forest. I have tasted them and conjured them into the form of songs, so-called Karelian fado. These compositions of mine were born as a result of a long-term collaboration with Kirsi.”

[10] VIERE VIERE KYYNELYÖNI

(Trad. Suistamo - Esa Helasvuo)

Viere viere kyynelyöni,
viere viel alemmas:
viere nenäsen tasalle!

Viere viere kyynelyöni,
viere viel alemmas:
viere nännisien tasalle!

Viere viere kyynelyöni,
viere viel alemmas:
viere polvusien tasalle!

Viere viere kyynelyöni,
viere viel alemmas:
viere lattian tasalle!
Viere maahuen tasalle!
Kyynelyöni, kyynelyöni.

[11] FADO, I RISTIKANZU PAJATTAU

(Fado, ja ihminen laulaa, Leo Makkonen - Esa Helasvuo, port.käännös Tarja Härkönen)

Fado, i ristikanzu pajattau,
üksin, libo kaksin, ozua etšhien,
kaunehuon kaibavos.

Fado, e povo da cruz
canta então, só um a sós,
com amigo, procurando
a beleza de ceu, com
saudades de satisfação.

Fado, ja ihminen laulaa,
yksin tai kaksin, onneaan etsien,
kauneutta kaivaten.

[12] KUULIN KUI HELIZI FADO

(Leo Makkonen - Esa Helasvuo, port. käännös Tommi Ingalsuo)

Kuulin kui helizi fado,
kaihon, kaibavon pajo,
hengi pajoh kirjutettu,
omas yksinäzyössäh,
kuulin kui helizi fado.

Soave no fundo o fado,
música de saudade,
alma escrita na música,
na sua propria solidão.
Soave no fundo o fado!

Kuulin kuinka helisi fado,
kaihon, kaipauksen laulu,
sielu lauluun kirjoitettu
omassa yksinäisyydessään.

Musicians:

Kirsi Poutanen, voice

Esa Helasvuo, piano, keyboard, arrangements, musical direction

Juha Lanu, stringed instruments, (backing vocals, Baiju lasda)

Juha Tikka, electric bass

Carlos Manuel Proença, fado guitar, arrangements, musical direction

Luís Guerreiro, portuguesa guitar

Daniel Pinto, fado bass

Recorded in Mediagents Studio Oy,

Larin Kyöstin tie 7, Helsinki, Finland, July 2025

www.mediagents.fi

Recording **Jyrki Speedy Saarinen** (Finland)

Mastering **Markku Veijonsuo**

Recorded in Estúdio Vale de Lobos,

Rua Encosta do Sol 8, Almargem do Bispo,

Lisboa, Portugal, April 2024

www.estudiovaledelobos.com

Recording **Nuno Simões** (Portugal)

Mixing **António Pinheiro da Silva & Carlos Manuel Proença**

Sound Designer **António Pinheiro da Silva**

Musical & artistic production **Esa Helasvuo & Kirsi Poutanen**

Booklet photos, artistic design **Antero Kahila**

Graphic design **Johanna Luoma-Tuominen**

Finnish translations **Tarja Härkönen**

Executive producer **Petri Mäkiharju & Timo Ruottinen**

English translations **Santeri Sevón**

[1] Há uma música do povo / On pieni laulu tuolla jossain Fernando Pessoa - Mario Pacheco, suom. Tarja Härkönen	5:11
[2] Reppurin laulu Larin Kyösti - Oskar Merikanto	6:14
[3] Kun katson teitä / O gente da minha terra Tiago Machado - Amália Rodrigues, suom. Tarja Härkönen	5:04
[4] Primavera / Kevät Manuel de Andrade - Pedro Rodrigues, suom. Tarja Härkönen	4:50
[5] Baiju lasda Trad. Suojärvi - Esa Helasvuo	3:44
[6] Kansa, käyt pyykille rantaan / Povo que lavas no rio Joãoquim Campos - Pedro Homem de Mello, suom. Tarja Härkönen	4:58
[7] On suuri sun rantas autius V.A. Koskenniemi - trad., mukaillen käänt. port. Kirsi Poutanen	3:52
[8] Suru Vernu - Timo Ruottinen	5:21
[9] Armottoman osa Kanteletar - Esa Helasvuo	3:52
[10] Viere viere kyynelyöni Trad. Suistamo - Esa Helasvuo	4:01
[11] Fado, i ristikanzu pajattau / Fado, ja ihminen laulaa Leo Makkonen - Esa Helasvuo, port.käännös Tarja Härkönen	3:40
[12] Kuulin kui helizi fado Leo Makkonen - Esa Helasvuo, port. käännös Tommi Ingalsuo	6:11
Bonus: Povo que lavas no rio	4:26